

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบล
ไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
OPERATION OF CARE AND ASSISTANCE SYSTEM FOR
STUDENTS IN CHAIWAN SUB-DISTRICT SCHOOL
NETWORK UNDER THE UDON THANI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

¹ภัทริรา สว่างโคกกรวด

¹Pattira Sawangkokgruad

มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย
Ratchathani University, Thailand.

Pattira_s@gmail.com

Received : May 1, 2022; Revised : May 20, 2022; Accepted : May 31, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาจำนวน 97 คน โดยศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนและด้านการส่งต่อนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงรายข้อ(IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงาน

¹ นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี

ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงอันดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในแต่ละด้านมีดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาควรมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีการแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง ขั้นตอนการดูแลช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักเรียนอย่างทั่วถึง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ครูที่ปรึกษาให้คำแนะนำในเรื่องการปรับตัวและการวางตัว

คำสำคัญ : การดำเนินงาน, ระบบการดูแลช่วยเหลือ

Abstract

This research aimed to study the operation of student counseling system and study the guidelines for the development of the school's student support system in schools of Chaiwan Subdistrict School Under Supervision of Udonthani Primary Education Area 3 based on 97 teachers' opinions in 5 aspects; including: individual student recognition, students screening, student supports, problem prevention and solving, and student referral. A five-level rating scale questionnaire 40 questions was employed as a research instrument. The questionnaire presented its IOC between 0.67 - 1.00 and reliability was 0.93. The statistic used for data analysis were means and standard deviation. The research findings revealed that: The operation of student counseling system in schools of Chaiwan Subdistrict School Under Supervision of Udonthani Primary Education Area 3 overall and individual aspect were at high level, ranging from the highest to lowest score; as follows: student supports, student transfer, individual student recognition, student screening, and problem prevention and solving respectively. Guidelines for the development of the school's student support system Chai Wan Subdistrict School Group Under Supervision of Udonthani Primary Educational Service Area 3 In each aspect, there are as follows: Knowing each student individually The counselor should have constant visits to students' homes. Student screening Counselors should be able to systematically solve problems for high-risk students. Student

Promotion Counselors should provide comprehensive extra-curricular activities for students. Preventing and solving student problems Counselors provide advice on adjustment and posture.

Keywords : Operation, Care and Assistance System

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ว่า ต้องเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และกำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 10) แนวการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตร 22) นอกจากนี้ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (มาตรา 26) ทั้งนี้ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินมาใช้ประกอบการพิจารณาผู้เรียนด้วย

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่มุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการสนับสนุนส่งเสริมนักเรียนแล้ว การป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบัน

เปลี่ยนแปลงไปมาก ซึ่งส่งผลกระทบทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อผู้คนในสังคมทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัว ซึ่งปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดความทุกข์ ความเครียด ความวิตกกังวล การปรับตัวที่ไม่เหมาะสมนับเป็นผลเสียต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิตของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามความมุ่งหวังดังกล่าว ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยเฉพาะบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่างๆ เพื่อดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยความรักและเมตตาต่อศิษย์ ครูที่ปรึกษาจึงต้องมีความภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม

บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล คือ ครู อาจารย์ ที่นอกจากจะมีการกิจหลักในการสอนแล้ว บทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือบทบาทของครูที่ปรึกษา ซึ่งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในการฝึกความเป็นผู้ใหญ่ให้แก่ นักเรียน คอยช่วยเหลือเกื้อกูลในงานที่เกินความสามารถของนักเรียน เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ชีวิตนักเรียนที่ดี ให้คำปรึกษาด้านวิชาการ และช่วยชี้แนะประสานงานให้เกิดความคล่องตัวในกระบวนการศึกษา รวมทั้งการให้คำปรึกษาเบื้องต้นในปัญหาต่างๆ ตามที่นักเรียนต้องการ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยมุ่งหวังให้ครูทุกคนสามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกๆ ด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 พ.ศ.2552-2561 กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ได้มีการพบว่าในเขตพื้นที่การศึกษาของตมนั้น ยังมีปัญหายาเสพติด และปัญหาการให้คำปรึกษา และการแนะนำของผู้ปกครองกับนักเรียนยังมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 จึงนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาใช้ในการปกครองนักเรียนเพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งด้านการส่งเสริม การป้องกันปัญหาและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาในด้านความสามารถทางการเรียน ด้านสุขภาพและด้านครอบครัว โดยดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้ 5 องค์ประกอบคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาและการส่งต่อนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ครูที่ปรึกษาตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งสิ้น 130 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ปรึกษาตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งสิ้น 97 คน การสุ่มอย่างง่าย โดยใช้เกณฑ์ตารางเครจซี่และมอร์แกน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาและการส่งต่อนักเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ ระดับการดำเนินงานมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุดและแบบสอบถามแนวทางแก้ปัญหาในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายเปิด โดยสอบถามผู้บริหาร ของโรงเรียนในโรงเรียนตำบลไชยวาน 3 ท่าน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแนวทางแก้ปัญหาในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดทักษะการจำแนกประเภทวิเคราะห์ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนทดลองและหลังทดลอง โดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent Samples กำหนดค่าที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน การส่งต่อนักเรียน ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการป้องกันแก้ไข้ปัญหา

2. แนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 จำแนกเป็นรายด้าน สรุปผลได้ดังนี้

2.1 ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมา 3 อันดับแรกคือ ครูที่ปรึกษาได้ทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาใช้

เครื่องมือที่หลากหลายในการรวบรวมข้อมูลนักเรียนได้ข้อมูลที่ต้องชัดเจนและครูที่ปรึกษามีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ครูที่ปรึกษามีการเยี่ยมบ้านเพื่อให้ทราบสภาพปัญหาความเป็นอยู่ที่บ้านของนักเรียน

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก 3 อันดับแรกคือ ครูที่ปรึกษามีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนต่อผู้บังคับบัญชา ครูที่ปรึกษาได้ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองในการคัดกรองนักเรียน และครูที่ปรึกษาได้ทำการคัดกรองนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ครูที่ปรึกษามีการแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

2.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก 3 อันดับแรกคือ ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ครูที่ปรึกษาเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมซ่อมเสริมเพื่อช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ครูที่ปรึกษามีการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ยั่งยืน และครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรให้แก่นักเรียนได้อย่างทั่วถึง

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก 3 อันดับแรกคือ ครูที่ปรึกษาเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันโดยยึดตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูที่ปรึกษามีความจริงใจในการแก้ไขปัญหานักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันและครูที่ปรึกษาให้การช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีเมตตาธรรมและใช้จิตวิทยา ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือครูที่ปรึกษาให้คำแนะนำในเรื่องการปรับตัวและการวางตัวรวมถึงมารยาททางสังคม

2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก 3 อันดับแรกคือ ครูที่ปรึกษามีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ครูที่ปรึกษามีการวางแผนการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องและครูที่ปรึกษามีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรตามแบบฟอร์มการส่งต่อ ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ครูที่ปรึกษามีการสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครองก่อนมีการส่งต่ออย่างชัดเจน

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ระดับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า ในภาพรวม

มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีการดำเนินงานมากคือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนเป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริม และพัฒนานักเรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถปรับตัวเผชิญกับปัญหาและสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างปกติ การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการเรียนที่มีรูปแบบที่หลากหลายครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา สามารถเลือกใช้ได้ตามสภาพและให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ชรินทร์ คำหล้า (2553, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเวียงหมอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคนิคการเทียบระดับ (Benchmarking) ทำให้ครูที่ปรึกษาโรงเรียนบ้านเวียงหมอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ปฏิบัติหน้าที่โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก คณะครูและผู้บริหารจะต้องมีการประชุมวางแผน จัดทำระเบียบสะสม เหมือนพฤติกรรม ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ วางแผนการเยี่ยมบ้าน ออกเยี่ยมบ้าน รายงานผลการเยี่ยมบ้าน นิเทศติดตาม และสรุปผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับนักเรียน จนเกิดความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างดี

2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด คือ ครูที่ปรึกษาได้ทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการรู้ข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียนให้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกรู้สึกหรือการคาดเดาโดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหา นักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุดซึ่งสอดคล้องกับ อิศราวรรณสุข (2553, หน้า 55) พบว่า สถานศึกษาควรจัดข้อมูลสารสนเทศตามขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นปัจจุบันมีการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ทักษะเกิดความชำนาญในการส่งเสริม ดูแล ป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนา คือครูที่ปรึกษาควรมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบปัญหาความเป็นอยู่ที่บ้านของนักเรียน และสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีกับนักเรียนจนนักเรียนเกิดความไว้วางใจ

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด คือครูที่ปรึกษามีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนต่อผู้บังคับบัญชา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการรายงานผลการคัดกรองให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบจะทำให้ผู้บังคับบัญชาสามารถวางแผนทิศทางการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาได้อย่างทันทั่วทั้งที่ และยังสามารถประสานความร่วมมือไปยังภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมส่งเสริมและแก้ไขปัญหาได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับความสำเร็จและความจำเป็นของระบบการดำเนินงาน มีการกำหนดตัวชี้วัดและเครื่องมือที่ใช้ให้สอดคล้อง ถูกต้อง หลากหลาย และครบถ้วน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องไว้อย่างชัดเจน อันจะส่งผลให้ทำการคัดกรองนักเรียนมีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนา คือครูที่ปรึกษาควรมีการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงขึ้นตอนการดูแลช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และมีข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนเพียงพอต่อการคัดกรองนักเรียน เพื่อติดตามพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด หาแนวทางแก้ปัญหาพร้อมกันระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครอง

2.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด คือ ครูที่ปรึกษาสามารถจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักตนเองมากขึ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ กิจกรรมที่ ครูที่ปรึกษา จัดให้กับนักเรียนเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นในด้านการส่งเสริมการรู้จักตนเอง เพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถเลือกและกำหนดแนวทางการพัฒนาตนเองได้ตรงกับความต้องการของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ (กรมสามัญศึกษาและกรมสุขภาพจิต. 2544, หน้า 11) การมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบมีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งมีวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ

แนวทางการพัฒนา คือครูที่ปรึกษาควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้แก่นักเรียนอย่างทั่วถึงเพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้รับการพัฒนาตามความแตกต่างระหว่างบุคคล พฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด หาแนวทางแก้ปัญหาพร้อมกันระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครอง

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด คือ ครูที่ปรึกษาเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกันโดยยึดความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่ปรึกษาเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันโดยยึดความแตกต่างระหว่างบุคคลตลอดจนครูที่ปรึกษา มีความจริงใจในการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แนวทางการพัฒนาโดยร่วมมือคือโรงเรียนกำหนดนโยบายโดยใช้การมีส่วนร่วมครูและผู้ปกครองร่วมกันวางแผนร่วมกัน การดำเนินการไปในทางเดียวกัน การส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม การให้ความรู้

ด้านต่างๆแก่นักเรียน มีการประชุมชี้แจงอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง สนับสนุนการทำงานเป็นทีม จัดทำตัวรับฟังความคิดเห็น แต่งตั้งครูที่นักเรียนไว้วางใจที่สุดในการเป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียนสร้างสัมพันธ์มิตรหรือเครือข่ายกับทุกๆ ฝ่ายกำกับติดตามและประเมินผล รายงานผลการปฏิบัติงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อปรับปรุงพัฒนา

แนวทางการพัฒนา คือครูที่ปรึกษาให้คำแนะนำในเรื่องการปรับตัวและการวางตัว รวมถึงมารยาททางสังคมให้กับผู้เรียน เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุดคือ ครูที่ปรึกษามีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่ศึกษามีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนอย่างทั่วถึงครูที่ปรึกษา มีการวางแผนส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตลอดจนครูที่ปรึกษา มีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนอย่างเป็น ลายลักษณ์อักษรตามแบบฟอร์มการส่งต่อซึ่งสอดคล้องกับ ธงชาติ วงษ์สวรรค์ (2552, หน้า บทคัดย่อ) พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียนอีก ทั้งจะต้องประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและหน่วยงานอื่นภายนอก อย่างใกล้ชิด เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองและชุมชน นักเรียนได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัวมีทักษะทางสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

แนวทางการพัฒนา คือครูที่ปรึกษาควรมีการสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครอง กรณีการส่งต่อ อย่างชัดเจนเพื่อสร้างความเข้าใจและลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการสื่อสารที่ไม่ตรงกัน ได้ ตลอดจนควรมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองเป็นเบื้องต้นก่อน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูที่ปรึกษากลุ่มโรงเรียนตำบลไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปฏิบัติมากทุกด้าน แต่มีข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ ครูที่ปรึกษาควรมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบปัญหาความเป็นอยู่ที่บ้านของนักเรียน และสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีกับนักเรียนจนนักเรียนเกิดความไว้วางใจ มีการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงขึ้นตอนการดูแลช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และมีข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนเพียงพอต่อการคัดกรองนักเรียน เพื่อติดตามพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด หาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครอง มีการ

จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักเรียนอย่างทั่วถึงเพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้รับการพัฒนาตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูที่ปรึกษาให้คำแนะนำในเรื่องการปรับตัวและการวางตัว รวมถึงมารยาททางสังคมให้กับผู้เรียน เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ครูที่ปรึกษาควรมีการสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครอง กรณีการส่งต่ออย่างชัดเจนเพื่อสร้างความเข้าใจและลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการสื่อสารที่ไม่ตรงกันได้ ตลอดจนควรมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองเป็นเบื้องต้นก่อน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และ การวิเคราะห์สาระสำคัญ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็น สำคัญเอกสารชุดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ชรินทร์ คำหล้า. (2553). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคนิคการเทียบ ระดับ(Benchmarking) กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเวียงหมอก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย.
- ธงชาติ วงษ์สวรรค์. (2542). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน มัธยมศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิสรา วรรณสุข. (2542). การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนพัน ดอนพิทยา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชธานี.

